

**ОДЕСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ**

ЧЕРНОВ Сергій Валерійович

УДК 35.078:[332.14:005.8

**КОМПЛЕКСНА ЕКСПЕРТИЗА ЯК СКЛАДОВА ДЕРЖАВНОГО
МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ**

25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

Одеса – 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Одеському регіональному інституті державного управління Національної академії державного управління при Президентові України.

Науковий керівник доктор наук з державного управління, професор **МИКОЛАЙЧУК Микола Миколайович**, Одеський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, професор кафедри економічної та фінансової політики.

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, професор, Заслужений працівник освіти України **РАДЧЕНКО Олександр Віталійович**, Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, головний науковий співробітник науково-дослідного відділу;

доктор наук з державного управління, доцент **ДЕГТЯРЬОВА Ія Олександрівна**, Національна академія державного управління при Президентові України, директор Інституту публічного управління та адміністрування.

Захист відбудеться «05» липня 2019 року о 12.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 41.863.01 Одеського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України за адресою: 65009, м. Одеса, вул. Генуезька, 22, к. 212.

Із дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Одеського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (65009, м. Одеса, вул. Генуезька, 22).

Автореферат розісланий «04» червня 2019 року.

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради**

І.В. Нагорна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Сучасні глобалізаційні перетворення, розвиток суспільства, актуалізують запровадження нових підходів до процесів публічного управління, зокрема з використанням інноваційних механізмів управління регіональним розвитком. Сьогоднішній суспільний запит на демократизацію публічного управління та трансформаційні процеси, що відбуваються в Україні, обумовлюють необхідність вироблення та застосування відповідних підходів до процесу регіонального управління, відкритого та прозорого проектного управління в діяльності органів публічної влади.

Проте, попри поширену сучасну світову практику сьогодні в Україні інноваційні інструменти в системі регіонального управління все ще не знаходять широкого використання. Це стосується і питань, пов'язаних з експертизою проектів регіонального розвитку, хоча нормативні документи постійно наголошують на необхідності використання цих управлінських інструментів. Поряд із цим, сьогоднішні реалії України відзначаються прагненням публічної влади до реалізації все більшої кількості проектів регіонального розвитку, що, у свою чергу, посилює увагу, як до важливості, так і до масштабності проведення їх комплексної експертизи. Остання є прогресивною управлінською технологією, оскільки її використання дозволяє забезпечити належну якість проекту, зокрема за рахунок оцінювання вигід та витрат протягом всього його життєвого циклу. Тому поширення та використання комплексної експертизи в механізмі реалізації Державної стратегії регіонального розвитку до 2020 року постає найактуальнішим пріоритетом у розробці теорії та практики публічного управління та адміністрування.

Концептуальні засади механізму управління в державі, державного механізму та механізмів державного управління досліджено в працях учених у галузі знань публічного управління та адміністрування: Г. Атаманчука, В. Бакуменка, Т. Безверхнюк, О. Васильєвої, М. Іжі, О. Коротич, Ю. Лисенка, В. Марущака, М. Миколайчука, П. Надолішнього, Н. Нижник, І. Парубчака, С. Попова, Л. Приходченко, О. Радченка, Р. Рудніцької, С. Саханенка, О. Федорчак та інших. Проблема проектування та експертизи проектів регіонального розвитку присвячені праці Т. Безверхнюк, С. Бушуєва, Є. Вірлич, С. Вітвіцького, О. Степанко, О. Федорчак, В. Шпачука та інші. Економічні, управлінські, соціально-політичні, інші аспекти експертизи регіонального розвитку визначено у працях О. Войтик, П. Гурій, Я. Жовнірчик, К. Ковальчук, І. Куліш, І. Нагорної, Г. Пашкова, Т. Приходченко, М. Ричка, М. Силенко, Т. Торгалю, В. Ярошук. Вагомий доробок у розвиток теоретико-методологічних засад регіонального управління внесено В. Вакуленком, Г. Возняком, І. Дегтярьовою, В. Куйбідію, В. Мамоновою, В. Морозовим, І. Ніколіною, І. Парфьоновим.

Вказані та інші наукові напрацювання стали теоретичним підґрунтям для становлення та розвитку як теорії, так і практики проведення експертизи проектів регіонального розвитку. Водночас, аналіз наукової літератури засвідчив, що, незважаючи на надзвичайну актуальність та багатогранність цієї проблематики, на сучасному етапі реалізації Державної регіональної політики проблема комплексної експертизи проектів регіонального розвитку залишається недостатньо розробленою, відсутній системний, комплексний підхід до її вирішення у вимірі державного механізму управління регіональним розвитком, що й обумовило актуальність та вибір теми дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано в межах: комплексного наукового проекту Національної академії державного управління при Президентові України «Державне управління та місцеве самоврядування» за темами науково-дослідних робіт ОРІДУ НАДУ при Президентові України «Державний механізм антикризового проектного управління соціально-економічними процесами» (номер державної реєстрації 0115U001263); «Пріоритети стратегії регіонального розвитку: особливості реалізації на прикладі Херсонської області» (номер державної реєстрації 0115U001260). У цих дослідженнях автором як виконавцем обґрунтовано концептуальні засади проведення комплексної експертизи проектів регіонального розвитку.

Мета і завдання дослідження. *Метою* дисертаційної роботи є науково-теоретичне обґрунтування концептуальних засад комплексної експертизи проектів як складової державного механізму управління регіональним розвитком та вироблення рекомендацій щодо вдосконалення її методології.

Згідно з поставленою метою в роботі передбачено вирішення таких *наукових завдань*:

- охарактеризувати комплексну експертизу проектів регіонального розвитку як об'єкт публічного (державного) управління;
- проаналізувати сутність та відмінності складових механізмів державного управління, зокрема в аспекті комплексної експертизи проектів регіонального розвитку;
- виявити та охарактеризувати особливості сучасної методології експертизи проектів регіонального розвитку в Україні, зокрема щодо інвестиційних проектів;
- дослідити процес становлення та розвитку організаційно-правового забезпечення комплексної експертизи проектів регіонального розвитку;
- здійснити аналіз зарубіжного досвіду використання комплексної експертизи проектів регіонального розвитку;
- розробити та обґрунтувати моделі організаційного та інформаційного забезпечення комплексної експертизи проектів регіонального розвитку;
- визначити практичні рекомендації щодо напрямів удосконалення методології комплексної експертизи проектів регіонального розвитку на засадах системно-проектного підходу.

Об'єкт дослідження – державний механізм управління регіональним розвитком.

Предмет дослідження – комплексна експертиза проектів як складова державного механізму управління регіональним розвитком.

Методи дослідження. Теоретико-методологічними засадами дисертаційного дослідження обрано фундаментальні положення сучасної галузі знань публічного управління та адміністрування, у тому числі теорії державного управління, регіонального розвитку, проектного управління, експертизи проектів, а також системний та ситуативний підходи. Складність і специфіка досліджуваної проблематики обумовили використання сукупності взаємодоповнюючих загальнотеоретичних та спеціальних методів. Зокрема описовий метод дав можливість проаналізувати та охарактеризувати предмет дослідження. Структурно-функціональний метод дозволив розкрити особливості, провідні чинники, складові методології експертизи проектів регіонального розвитку. Використання історичного методу надало можливість розкрити генезис становлення й розвитку організаційно-правового забезпечення комплексної експертизи проектів в Україні. Компаративний метод надав можливість порівняти зміст та особливості кращих світових практик використання комплексної експертизи проектів у публічному управлінні. Методи моделювання та синтезу систем дозволили розробити: моделі організаційного та інформаційного забезпечення комплексної експертизи проектів на регіональному рівні; сформулювати та охарактеризувати методіку комплексної експертизи інвестиційних проектів, просторово-часову модель комплексної експертизи проектів регіонального розвитку та запропонувати шляхи вдосконалення інституту комплексної експертизи проектів в Україні. Системний та аналітичний методи стали основою для виявлення та систематизації напрямів удосконалення методології комплексної експертизи проектів регіонального розвитку на засадах системно-проектного підходу.

Емпірична та інформаційна база дослідження ґрунтувалася на Конституції України та законах України, постановах Кабінету Міністрів України, наказах органів державної влади, вітчизняних та зарубіжних наукових працях щодо публічного управління, статистичних та довідкових матеріалах.

Наукова новизна одержаних результатів дисертаційного дослідження полягає в обґрунтуванні науково-теоретичних засад комплексної експертизи проектів регіонального розвитку і розробленні рекомендацій щодо її вдосконалення у складі державного механізму управління регіональним розвитком. У межах проведеного дослідження отримано нові наукові результати:

уперше:

– концептуально обґрунтовано та запропоновано просторово-часову модель комплексної експертизи проектів як складову державного механізму управління регіональним розвитком, яка відмінна поєднанням системно-проектного підходу з функціонально-мережевою формою управління комплексною експертизою в межах

кожної фази життєвого циклу проекту та всебічним медійно-інформаційним супроводом діяльності органів публічного управління регіональним розвитком;

удосконалено:

– категоріально-понятійний апарат науки публічного управління зокрема: сформульовано поняття «просторово-часовий механізм комплексної експертизи проектів регіонального розвитку» як штучно створену складну систему, що вирізняється визначеною структурою, сукупністю правових норм, методами, засобами державного впливу на об'єкт управління і базується на використанні методології фінансового менеджменту протягом всього життєвого циклу проектів регіонального розвитку; уточнено поняття «взаємодія суб'єктів комплексної експертизи проектів регіонального розвитку», яке відмінне акцентуванням уваги на координації взаємодії регіональних органів публічної влади при проведенні комплексної експертизи проектів;

– розуміння сутності державного механізму комплексної експертизи проектів на регіональному рівні, заснованого на оновленій методології через використання інноваційних інструментів, критеріїв і вимог до кваліфікації й сертифікації експертів, організаційної культури експертних інституцій;

– специфіку системно-проектного підходу до використання комплексної експертизи у діяльності органів публічної влади, що відрізняється запровадженням структурно-функціональної одиниці – регіонального центру комплексної експертизи проектів регіонального розвитку (як саморегулятивної організації), відповідних державно-управлінських заходів та науково-методичних положень із метою підвищення ефективності використання бюджетних коштів;

набули подальшого розвитку:

– теоретичні підходи до розуміння сутності комплексної експертизи проектів як інструменту управління регіональним розвитком, які доповнені такими концептуальними складовими: стандарт, регламенти, методологія, показники ефективності комплексної експертизи та технічні вимоги до інформаційної системи, які сприятимуть покращенню управління регіональним розвитком;

– узагальнене розуміння процесу становлення та розвитку нормативно-правового забезпечення комплексної експертизи в Україні, що відрізняється сучасною його періодизацією з обґрунтованим виокремленням зародкового, фрагментарного, імплементаційного та системного етапів;

– сучасне уявлення про стан та специфіку кращих світових практик проведення комплексної експертизи проектів у публічному управлінні шляхом визначення їх особливостей та перспективного інструментарію для імплементації в Україні, зокрема: методику ЮНІДО, інформаційну систему попереднього аналізу проектів PROSPIN та дескриптивну модель (США).

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у використанні сформульованих концептуальних положень, методичних підходів, висновків та рекомендацій:

– Департаментом охорони здоров'я Одеської обласної державної адміністрації при експертизі проекту «Капітальний ремонт будівлі КУ «Одеський обласний Центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» для розміщення єдиної оперативно-диспетчерської служби екстреної (швидкої) медичної допомоги» (довідка від 08.06.2018 № 01-15/2125);

– Херсонським обласним центром перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, керівників державних підприємств, установ і організацій при розробці науково-методичного забезпечення навчального процесу (довідка від 18.11.2015 № 01-19/130);

– Одеським регіональним відділенням Асоціації міст України під час проведення нарад, практикумів, навчальних та науково-практичних семінарів, круглих столів з питань комплексної експертизи публічних проектів з міськими, селищними, сільськими головами, фахівцями органів місцевого самоврядування Одеської області (довідка від 08.06.2018 № 31);

– ТОВ «ЕКОММ КО» при проведенні експертизи проектів регіонального розвитку (довідка від 20.06.2017 № 06/20/17);

– філією ДП «Укрдержекспертиза» в Одеській області при експертизі проекту капітального ремонту будівлі Одеського обласного базового медичного училища (довідка від 15.09.2016 № 15/9).

Матеріали дисертаційного дослідження можуть бути використані також в діяльності органів публічної влади при проведенні експертизи проектів регіонального розвитку.

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійною науковою працею автора. У дисертації не використовувались ідеї або розробки, що належать співавторам, разом з якими були підготовлені окремі наукові публікації.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та наукові результати дослідження обговорювались на науково-практичних конференціях за міжнародною участю, семінарах та інших науково-комунікативних заходах апробаційного характеру, а саме: «Реформування публічного управління: теорія, практика, міжнародний досвід» (м. Одеса, 2014 р.); «Теория и практика публичного управления» (м. Кишинев, 2015 р.); «Державне управління в Україні: історія державотворення, виклики та перспективи» (м. Одеса, 2015 р.); «Управління проектами у розвитку суспільства» (м. Київ, 2015 р.); «Соціально-економічний розвиток регіонів в умовах децентралізації: цілі, механізми, інструменти» (м. Одеса, 2015 р.); «Геоінформаційні технології в територіальному управлінні» (м. Одеса, 2015 р.); «Реформування публічного управління: теорія, практика, міжнародний досвід» (м. Одеса, 2016 р.); «Державне управління в Україні: історія державотворення, виклики та перспективи» (м. Одеса, 2017 р.) та ін.

Публікації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження опубліковано у 18 працях, у тому числі: у 1 монографії, 7 статтях у наукових

фахових виданнях, із них 1 – у зарубіжному виданні, та 10 публікаціях у збірниках матеріалів науково-комунікативних заходів.

Структура і обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел і літератури. Обсяг основного тексту дисертації – 175 сторінок. Дисертаційний матеріал містить 12 додатків обсягом 86 сторінок, 12 рисунків, 6 таблиць, з них 7 – повних сторінок. Список використаних джерел складає 291 найменування, в тому числі 42 – іноземними мовами.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовуються актуальність теми, аналізується ступінь її наукової розробленості, формулюються мета і завдання, об'єкт і предмет дослідження, характеризуються ступінь наукової новизни одержаних результатів, їхнє теоретичне і практичне значення, наведені дані про апробацію дисертації та публікацій, в яких представлено результати роботи.

У **першому розділі** – *«Теоретико-прикладні засади дослідження комплексної експертизи проектів регіонального розвитку»* – охарактеризовано комплексну експертизу проектів регіонального розвитку як об'єкт публічного (державного) управління, розкрито сутність цього інструменту та особливості вітчизняної методології експертизи.

Аналіз основних наукових напрацювань, нормативно-правових актів, сучасної Державної регіональної політики та механізму реалізації Державної стратегії регіонального розвитку до 2020 року дозволив виокремити основні теоретико-прикладні засади комплексної експертизи проектів регіонального розвитку. Доведено, що експертиза проектів передусім є об'єктом публічного управління, оскільки вона є предметом діяльності інституту державної служби, яка є публічною, її одним з основних завдань є експертиза проектів концепцій, стратегій, програм шляхом відкритості та прозорості процесів проектування та відбору проектів за участі державних службовців, представників громадських організацій, наукових та ін. установ. Актуалізація необхідності забезпечення належної розробки та реалізації різних видів державної політики, у тому числі регіональної, посилює увагу в теорії та практиці публічного управління до важливості розвитку експертної діяльності та подальшого формування теоретико-методологічних засад експертології.

Аналіз сучасних підходів до розуміння механізмів державного (публічного) управління, чинної правової бази дозволив структурувати та охарактеризувати основну і забезпечувальну складові державного механізму комплексної експертизи проектів регіонального розвитку. Перша складова поєднала такі елементи: політика, суб'єкт державного управління, методи, процеси, важелі, контроль та інструменти, а інша – правове, інформаційне, нормативно-методичне та кадрове

забезпечення. Визнану класифікацію механізмів державного управління вдосконалено шляхом врахування у всіх її ознаках державного механізму комплексної експертизи проектів регіонального розвитку та сформульовано його поняття.

Вивчення сучасного загально-теоретичного трактування експертизи, її розуміння в теорії та практиці регіонального розвитку дозволяє зробити висновок про відсутність єдиних підходів до її сутності передусім унаслідок наявності особливостей галузевих методологій, відмінностей їх відображення в правовому полі, що обумовлено специфікою завдань, об'єкту, предмету, процесів, інструментів та результатів конкретних видів експертиз. Виявлено, що: загальна їх методологія заснована на аналітичній, оцінювально-контрольній та дослідницькій діяльності, обов'язковій розробці і представленні замовнику висновка та рекомендацій; будь-який проект регіонального розвитку передбачає комплексну експертизу, зокрема аналітико-розрахункову, фінансово-кошторисну, громадську, перевірку на відповідність законодавству, умовам та критеріям відбору проектів на регіональному та центральному рівнях; особливістю експертизи будівельних проектів є її комплексність, неодмінність та поєднує різні її прикладні аспекти (санітарну, епідеміологічну, з охорони праці, екологічну, пожежну, правову, ін.), а також може включати громадську експертизу; методології будівельної та правової експертиз є достатньо розробленими та унормованими.

Концептуально обґрунтовано та охарактеризовано методологію комплексної експертизи проектів (її організацію та побудову) шляхом: вироблення основних принципів (комплексність, гнучкість, унормованість, термінологічна забезпеченість, об'єктна та предметна визначеність, якість, об'єктивність, професійність та відповідальність, результативність, відкритість та прозорість); формулювання її сутності через ознаки: мета, процес, предмет, інструменти та результат; суб'єкти експертизи та вимоги до них, організаційний механізм. Аналіз вітчизняної нормативно-правової бази дозволив виявити просторово-часовий характер експертизи проектів у координатах: ознаки організації та побудови; рівні управління (центральний, регіональний та місцевий). Сформульовано: основні напрями її здійснення (соціальний, інституційний, технічний, екологічний, економічний, фінансовий, будівельний та комерційний); поняття «комплексна експертиза проектів регіонального розвитку» та «методологія комплексної експертизи проектів регіонального розвитку».

У другому розділі – *«Розвиток комплексної експертизи проектів у вітчизняному та зарубіжному просторах: регіональний аспект»* – досліджено становлення, розвиток та досвід використання організаційно-правового забезпечення комплексної експертизи проектів регіонального розвитку в Україні та провідних країнах світу. Також запропоновано моделі організаційного та інформаційного забезпечення комплексної експертизи, опрацьовано її сучасну методикку та інструментарій стосовно інвестиційних проектів.

Аналіз становлення та розвитку вітчизняного організаційно-правового забезпечення комплексної експертизи проектів регіонального розвитку виявив: чотири його основні етапи: зародковий (1991–1994 рр.), фрагментарний (1994–2000 рр.), імплементаційний (2000–2013 рр.); системного розвитку (2013 р. – по т.ч.); поступове унормування системно-проектного підходу шляхом утвердження його концептуальних засад, інституційних умов, режимного регулювання та інструктивно-методичного забезпечення; відомчо-функціональні відмінності, зокрема щодо чинного понятійного апарату та методології. Для уніфікації останніх пропонується посилити відкритість, прозорість, участь професійного середовища і громадськості у формуванні державної політики у цій сфері, зокрема шляхом використання експертно-правотворчого досвіду Франції. Для цього виокремлено та систематизовано сукупність понять щодо проектів містобудівної галузі та проектів, що фінансуються за участі міжнародної технічної допомоги. Запропоновано проект єдиного Стандарту експертизи проектів регіонального розвитку, в якому визначено: «правила поведінки» для фахівців-експертів та експертних організацій; необхідність створення Міжвідомчої ради з питань експертизи проектів, її склад, завдання та функції.

Проаналізований досвід Канади, Німеччини, Південної Кореї, США та Японії, міжнародних організацій (Світового банку, ЮНІДО та ОЕСР) свідчить, що зарубіжна методологія експертизи ґрунтується на: принципах її обов'язковості та унормування, децентралізованому державному контролю для забезпечення якості проектів, скорочення витрат на їх розробку, мінімізацію інвестиційних ризиків; поширенні експертних інститутів різної спрямованості, форм власності, відомчої приналежності; покладенні на місцеву владу організаційно-кадрового забезпечення експертизи, зокрема щодо відбору та призначення професійно компетентних фахівців-експертів; залученні сторонніх консультантів-експертів, зокрема щодо технічної, політичної або юридичної експертизи, складних розрахунків, реалізації великих інфраструктурних проектів; використанні спеціалізованих програмних продуктів, формально-логічних та експертних методів аналізу проектів, вибору із них раціонального за критеріями (мінімальна вартість, тривалість реалізації, його технологічність) та застосуванні п'ятибальної шкали оцінювання, за яким проект може бути рекомендованим до реалізації, відхиленним або прийнятим із зауваженнями. Експертний супровід здійснюється протягом життєвого циклу проекту (від ініціювання до завершення) для підвищення якості та скорочення терміну здійснення.

Досліджено сучасні підходи до організаційного та інформаційного забезпечення комплексної експертизи проектів, на основі чого за спеціально розробленими критеріями, цілями, завданнями та функціями спроектовано моделі Центру комплексної експертизи проектів регіонального розвитку та Інформаційного забезпечення, використання яких сприятиме підвищенню ефективності експертизи на регіональному рівні. Охарактеризовано можливі організаційні форми реалізації першої моделі, які поєднують напрями діяльності з управління проектами, їх експертизи, аналітичного, інформаційного, навчально-

методичного та організаційно-сервісного забезпечення. Інша модель забезпечує актуальну та систематизовану інформаційну підтримку процесу управління експертизою та її технологічного процесу. Ця модель розроблена на принципах відкритості, прозорості та доступності для фахівців та громадськості.

Проведено аналіз наявного інструментарію комплексної експертизи інвестиційних проектів основними критеріями яких є актуальність і соціальна спрямованість, ефективність використання бюджетних коштів, достовірність та обґрунтованість техніко-економічних розрахунків, наявність необхідного ресурсного забезпечення та відповідність вимогам законодавства.

У третьому розділі – *«Напрями удосконалення інституту комплексної експертизи проектів регіонального розвитку в Україні»* – розкрито сутність використання системно-проектного підходу до комплексної експертизи у діяльності органів публічного управління, розроблено концептуальну інституціональну просторово-часову модель державного механізму комплексної експертизи публічних проектів; запропоновано організаційну модель комплексної експертизи проектів за інтеграційним підходом; розроблено принципи формування партнерської мережі як інституціональної форми державного механізму комплексної експертизи проектів.

Визначено, що інституціональна модель державного механізму експертизи поєднує дві функції: одна з них – просторова функція, формується елементами мережі суб'єктів, залучених до експертизи публічних проектів, а інша функція – часова, забезпечує проведення комплексної експертизи для всіх фаз життєвого циклу проекту з приведенням до єдиного фінансового показника. Перша функція заснована на інтеграційному підході, який забезпечує: узгодженість цілей, завдань, методів та заходів публічного управління експертизою проекту; інтеграцію планування заходів, їх координацію щодо ініціації та моніторингу проектів із єдиною інформаційною системою, що забезпечує підтримку виконання комплексної експертизи та ефективну взаємодію між усіма учасниками партнерської мережі на всіх фазах її життєвого циклу.

Обґрунтовано, що дієвість державного механізму експертизи публічних проектів забезпечується створенням системи норм і правил, державного стандарту експертизи публічних проектів, що регламентують принципи, методик, процеси, процедури, категорії, алгоритми, формат та шаблони документів при провадженні експертизи проектів, а також процедуру експертної діяльності при проведенні експертизи публічних проектів.

Результатом запровадження системно-інституціонального підходу до комплексної експертизи проектів є обґрунтована побудова просторово-часової, збалансованої, проектно-орієнтованої поліструктурної системи з тривірневим (стратегічним, тактичним та операційним) управлінням експертизою проектів, яка є передумовою ефективно організації діяльності органів публічної влади в реалізації суспільно-значимих проектів. Зазначена модель будується за функціонально-

мережевою формою управління комплексною експертизою в межах кожної фази життєвого циклу проектів на засадах партнерської взаємодії інститутів влади, бізнесу та суспільства й багатостороннім медійно-інформаційним супроводом діяльності органів публічної влади у сфері управління регіональним розвитком.

Основними елементами просторово-часової моделі експертизи проектів регіонального розвитку є: суб'єкти інституціональної взаємодії; соціально-політичні інститути як певні усталені норми соціальної поведінки; інституції як організаційні форми експертизи проектів регіонального розвитку; правове поле (законодавчі акти та організаційні структури); відносини, що формуються в інституціональному середовищі між усіма суб'єктами експертизи проектів; партнерська мережа інституціональної взаємодії; інформаційно-комунікаційна та інституціонально-технічна інфраструктура; інші підсистеми забезпечення (рис. 1).

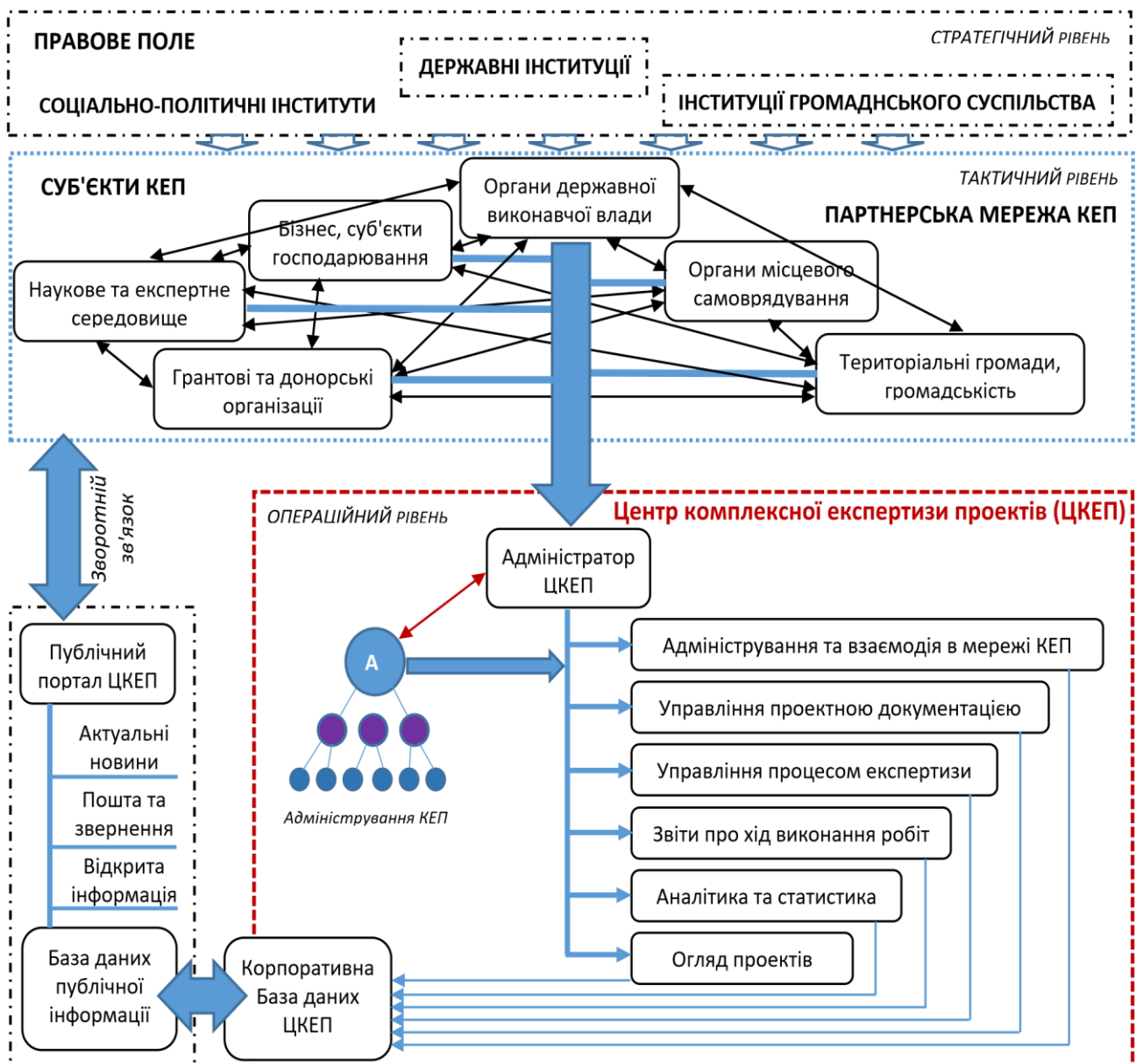

Рисунок 1. Структурно-функціональна схема організації комплексної експертизи проектів в управлінні регіональним розвитком

Розроблено алгоритм застосування комплексного механізму комплексної експертизи публічних проектів регіонального розвитку протягом всього життєвого циклу проекту. Зазначений алгоритм охоплює такі етапи: ідентифікація проблеми, визначення мети, подача заявки на фінансування проекту, попередня експертиза, експертний висновок, повторна експертиза, експертний висновок, структуризація заходів, календарне планування з визначенням віх проекту, організаційне планування, ресурсне планування, експертиза якості проекту на кожній вісі проекту, проведення моніторингу. Користування чітким алгоритмом проведення комплексної експертизи підвищить ефективність реалізації проектів і програм у публічній сфері.

На підставі проведеного дослідження запропоновано низку заходів щодо подальшого вдосконалення комплексної експертизи публічних проектів регіонального розвитку в Україні, зокрема щодо: оновлення державних стандартів та правил проведення комплексної експертизи, кваліфікаційних вимог до експертів, розроблення процедур та регламентів їх сертифікації. Пріоритетними напрямками має стати також розроблення законодавчого та інформаційного забезпечення функціонування комплексної експертизи в системі багатопартнерської взаємодії учасників та зацікавлених сторін державного механізму управління проектами регіонального розвитку.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення і нове вирішення науково-теоретичного завдання, що полягає в теоретичному обґрунтуванні концептуальних засад державного механізму управління регіональним розвитком у частині комплексної експертизи проектів та вироблення перспективних напрямків удосконалення інституту комплексної експертизи в публічному управлінні, зокрема обґрунтовано просторово-часову модель комплексної експертизи як складову державного механізму управління регіональним розвитком.

Узагальнені результати цього дослідження свідчать про досягнення попередньо визначеної мети, виконання поставлених завдань дають підстави зробити такі висновки та рекомендації, що мають теоретичне і практичне значення.

1. Аналіз наукових напрацювань, нормативно-правових актів та механізму реалізації Державної стратегії регіонального розвитку до 2020 року (далі – Стратегія), дозволив аргументовано довести, що: *по-перше*, комплексна експертиза проектів регіонального розвитку є об'єктом публічного управління; *по-друге*, що у науковому дискурсі утверджується розуміння важливості розвитку експертної діяльності у теорії та практиці публічного управління; *по-третьє*, така експертиза є невід'ємним завершальним етапом проектного процесу, який здійснюється з використанням відповідних організаційно-методологічних інструментів, що утворюють експертний механізм державного управління; *по-четверте*, експертний

механізм є однією із складових державного механізму управління, який у поєднанні з недержавним механізмом управління формують механізм реалізації Стратегії у просторі держави;

2. Огляд сучасних наукових підходів до визначення механізмів публічного (державного) управління, чинної нормативно-правової бази дав підстави для структурування та характеризування механізмів державного управління комплексною експертизою проектів регіонального розвитку за такими складовими: основна (поєднує такі елементи як політика, суб'єкт державного управління, методи, процеси, важелі, контроль та інструменти) та забезпечувальна (поєднує правове, інформаційне, нормативно-методичне та кадрове забезпечення). Завдяки цьому удосконалено наявну класифікацію механізмів державного управління шляхом врахування у всіх її ознаках складової щодо комплексної експертизи проектів регіонального розвитку

3. Узагальнення розуміння експертизи в теорії та практиці проектів регіонального розвитку дало змогу концептуально охарактеризувати організацію та побудову комплексної експертизи проектів на основі: *по-перше*, вироблення основних принципів (комплексність, гнучкість, унормованість, термінологічна забезпеченість, об'єктна та предметна визначеність, якість, об'єктивність, професійність та відповідальність, результативність, відкритість та прозорість), формулювання їх сутності за ознаками: мета, процес, предмет, інструменти та результат; суб'єкти експертизи та вимоги до них, організаційний механізм; *по-друге*, виявлення просторово-часової особливості цієї експертизи в координатах: ознаки організації, побудови та рівні управління (центральний, регіональний та місцевий); *по-третьє*, визначено основні напрями цієї експертизи (соціальний, інституційний, технічний, екологічний, економічний, фінансовий, будівельний та комерційний), сформульовано її розуміння та методології.

4. Аналіз зарубіжного досвіду розвинених країн світу (Канади, Німеччини, Південної Кореї, США, Японії) та міжнародних організацій (Світового банку, ЮНІДО, ОЕСР) щодо використання комплексної експертизи проектів регіонального розвитку надав підстави для висновку, що її методологія ґрунтується на: *по-перше*, принципах обов'язковості її проведення в установленому порядку; використання інститутів експертизи різної предметної спрямованості та форм власності, відомчої приналежності; *по-друге*, покладанні на місцеву владу організаційного та кадрового забезпечення процесу експертизи; *по-третьє*, на використанні: спеціалізованих формально-логічних та експертних методів аналізу сукупності проектів, вибору з них найбільш ефективною альтернативи за критеріями його мінімальної вартості та тривалості, належної технологічності; експертного супроводу проекту протягом його життєвого циклу, що підвищує його якість та зменшує термін здійснення; спеціалізованих програмних продуктів щодо способів і методів експертизи з метою точного і швидкого визначення вартості проекту, техніко-економічного аналізу та складання звітів.

5. Дослідження процесу становлення та розвитку організаційно-правового забезпечення комплексної експертизи проектів регіонального розвитку дозволило цей процес структурувати та охарактеризувати за чотирма етапами (*зародковий* (1991–1994 рр.), *фрагментарний* (1994–2000 рр.), *імплементаційний* (2000–2013 рр.), *системного розвитку* (2013 р. – по теперішній час), а також з'ясовано, що у правовому полі поступово втілюється системно-проектний підхід шляхом посилення його концептуальних засад, інституційних умов, режимного регулювання та інструктивно-методичного забезпечення.

Запропоновано посилити участь громадян, відкритість та прозорість у формуванні вітчизняної державної політики з експертизи проектів на засадах експертно-правотворчого досвіду Франції, зокрема для усунення відомчо-функціональних відмінностей у чинному понятійному апараті. Для їх подолання: систематизовано сукупність понять для проектів містобудівної галузі та проектів, що фінансуються за участі міжнародної технічної допомоги; розроблено проект єдиного Стандарту експертизи проектів регіонального розвитку, який визначає «правила поведінки» для фахівців та організацій у цій сфері. У проекті Стандарту обґрунтовано необхідність створення Міжвідомчої ради з питань експертизи проектів, охарактеризовано її склад, завдання та функції.

6. Обґрунтування та побудова моделі організаційного та інформаційного забезпечення комплексної експертизи проектів, які спрямовані на підвищення її ефективності на регіональному рівні та спроектовані за спеціально розробленими критеріями, цілями, завданнями та функціями, дозволило запропонувати: *по-перше*, структуру Центру комплексної експертизи проектів регіонального розвитку та можливі організаційні форми його реалізації, в яких поєднано напрями діяльності з управління проектами, їх експертизи, аналітичного, інформаційного, навчально-методичного та організаційно-сервісного забезпечення, що посилює організаційну спроможність реалізації публічних проектів, їх поетапну комплексну експертизу; *по-друге*, модель системи інформаційного забезпечення комплексної експертизи публічних проектів, яка: спрямована на всебічну підтримку актуальною та систематизованою інформацією процесу управління цією експертизою та її технологічного процесу; розроблена на принципах відкритості, прозорості та доступності для фахівців та громадськості; посилює інформаційну спроможність цієї експертизи шляхом використання табло із 43 опціями, інформаційний ресурс яких автоматизовано групується за трьома режимами (адміністративний, публічний, навчально-методичний) відповідно до інформаційних потреб певної категорії користувачів. Аналіз наявного інструментарію комплексної експертизи інвестиційних проектів основними критеріями визначає актуальність і соціальну спрямованість, ефективність використання бюджетних коштів, достовірність та обґрунтованість техніко-економічних розрахунків, наявність необхідного ресурсного забезпечення та відповідність вимогам законодавства.

7. Визначено напрями вдосконалення методології комплексної експертизи проектів регіонального розвитку на засадах системно-проектного підходу з метою посилення якості її здійснення, зокрема шляхом: упровадження інноваційних інструментів (аутсорсингу, бенчмаркінгу, проектного менеджменту, електронного урядування); розширення процедури та алгоритму проведення експертизи інвестиційних, інноваційних та соціальних проектів; використання соціальної та громадської експертиз протягом усього життєвого циклу проекту; запровадження Центру комплексної експертизи проектів для забезпечення синхронізації, інтеграції та координації комунікації стратегічного і функціонального рівнів управління регіональним розвитком; кадрового забезпечення комплексної експертизи проектів необхідною кількістю професійно підготовлених фахівців; створення асоціації незалежних експертів як саморегульованої організації з відповідними регуляторними повноваженнями щодо встановлення правил, стандартів та вимог до здійснення експертизи проектів, норм, правил поведінки та вимог до професійної кваліфікації експертів, захисту їх прав, інше.

Удосконалено методології соціальної та громадської експертиз, експертизи інвестиційного проекту регіонального розвитку, положення про акредитацію учасників експертизи.

8. Запропоновано структуру інституціонального середовища проектної діяльності в сфері комплексної експертизи публічних проектів, що складається з таких елементів: нормативно-правова база, адміністративно-управлінська структура з її центральним елементом – спеціалізованим Центром комплексної експертизи, структур інформаційного забезпечення, що забезпечують взаємозв'язок з інституціями громадянського суспільства, суб'єктами господарювання та самоврядними органами територіальних громад, що в сукупності формують мережу управління регіональним розвитком.

Центр комплексної експертизи проектів діє як офіс управління проектами з метою забезпечення ефективної комунікації між стратегічним і функціональним рівнями управління та становить собою структурно-функціональну одиницю регіональних органів публічної влади й виступає як саморегульована організація, спроможна до розробки науково-методичних положень й реалізації комплексу державно-управлінських заходів щодо проведення комплексної експертизи проектів регіонального розвитку з метою підвищення ефективності використання бюджетних коштів.

9. Результатом запровадження системно-інституціонального підходу до комплексної експертизи проектів є обґрунтування та розробка просторово-часової, збалансованої, проектно-орієнтованої поліструктурної системи з трирівневим (стратегічним, тактичним та операційним) управлінням експертизою проектів, яка є передумовою для ефективної організації діяльності органів публічної влади в реалізації суспільно-значимих проектів. Зазначена модель будується за функціонально-мережевою формою управління комплексною експертизою в межах

кожної фази життєвого циклу проектів на засадах партнерської взаємодії інститутів влади, бізнесу та суспільства й багатостороннім медійно-інформаційним супроводом діяльності органів публічної влади у сфері управління регіональним розвитком.

10. Запропоновано вдосконалити інститут комплексної експертизи проектів регіонального розвитку в Україні шляхом прийняття державних стандартів та правил проведення комплексної експертизи, встановлення кваліфікаційних вимог до експертів, розроблення процедур та регламентів їх сертифікації. Пріоритетними напрямками мають стати також розроблення законодавчого та інформаційного забезпечення функціонування комплексної експертизи в системі багатопартнерської взаємодії учасників та зацікавлених сторін державного механізму управління проектами регіонального розвитку.

11. Проведене дисертаційне дослідження дозволило висунути актуальні пропозиції щодо подальшого вивчення порушеної проблеми. Зокрема, враховуючі різні економічні, екологічні та географічні умови, в яких перебувають території, слід звернути увагу на необхідність диференціації вагомості висновків щодо впливу проектів регіонального розвитку на складові сталого розвитку території.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Чернов С. В. Перспективи та пріоритети формування комплексного механізму державної експертизи проектів в Україні. *Теоретичні та прикладні питання державотворення*: електрон. наук. фахове вид. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2015. Вип. 16. С. 251–267. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tppd_2015_16_19.

2. Чернов С. В. Особливості механізмів комплексної експертизи при проведенні публічного розміщення акцій державних підприємств. *Актуальні проблеми державного управління*: зб. наук. праць. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2015. Вип. №2(62). С. 127–131.

3. Чернов С. В. Аналіз міжнародного досвіду державної експертизи проектів у публічній сфері. *Теорія і практика державного управління і місцевого самоврядування*: електрон. наук. фахове вид. Херсон: ХНТУ, 2015. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2015_2_22.

4. Chernov S. V. Theoretical and methodical foundations for the formation of a comprehensive state expertise and its improvement measures. *The World of Politics, Society, Geography*: Scientific journal Pomeranian University in Slupsk. 2016. Year I. Issue 2. P. С 82–90.

5. Чернов С. В. Систематизація термінології та понять стандарту експертизи проектів у публічній. *Актуальні проблеми державного управління*: зб. наук. праць. Одеса ОРІДУ НАДУ, 2017. Вип. 2(70). С. 112–121.

6. Чернов С. В. Комплексна експертиза публічних проектів в управлінні регіональним розвитком. *Ефективність державного управління*: зб. наук. праць. Львів: ЛРІДУ, 2017. Вип. 2(51). С. 186–196.

7. Чернов С. В. Удосконалення методології соціальної експертизи публічних проектів у регіональному управлінні. *Державне будівництво*: електрон. наук. фахове вид. Харків: ХарПІ НАДУ, 2017. № 1. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2017-1/index.html>.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

8. Чернов С. В. Контент-аналіз проблем державної експертизи суспільно-значущих інвестиційних проектів. *Реформування публічного управління: теорія, практика, міжнародний досвід*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Одеса, 31 жов. 2014 р.). Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2014. С. 338–340.

9. Чернов С. В. Впровадження стандартів комплексної експертизи інвестиційних проектів в органах виконавчої влади. *Реформування публічного управління: теорія, практика, міжнародний досвід*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Одеса, 29–30 жов. 2015 р.). Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2014. С. 280–281.

10. Чернов С. В. Впровадження інформаційних систем управління проектами при проведенні державної експертизи інвестиційних проектів. *Геоінформаційні технології в територіальному управлінні*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 17–18 вер. 2015 р.). Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2015. С. 160–161.

11. Чернов С.В., Руда І. В. Актуальність впровадження проектного менеджменту в органах державної влади в умовах децентралізації. *Управління проектами у розвитку суспільства*: матеріали XII міжнар. конф. (Київ, 22–23 трав. 2015 р.). Київ: КНУБА, 2015. С. 271–272.

12. Chernov S. V. The organizational and legal mechanism of state expertise of projects in the public sphere: матеріали наук.о семінару за тематиками дис. досліджень аспірантів ОРІДУ НАДУ (Одеса, 3 груд. 2015 р.). Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2015. URL: <http://www.oridu.odessa.ua/7/3/electronicsource/1.pdf>.

13. Чернов С. В. Перспективи впровадження державної експертизи інвестиційних проектів в публічній сфері. *Державне управління в Україні: історія державотворення, виклики та перспективи*: матеріали VI міжнар. наук. конф. аспірантів та докторантів з державного управління. (Одеса, 22 трав. 2015 р.). Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2015. URL: <http://oridu.odessa.ua/?fil=7/7/arhiv>.

14. Чернов С. В. Необхідність впровадження комплексної державної експертизи проектів в умовах децентралізації в Україні. *Соціально-економічний розвиток регіонів в умовах децентралізації: цілі, механізми, інструменти*: матеріали щоріч. наук.-практ. конф. до 20-річчя ОРІДУ НАДУ при Президентові України. (Одеса, 29 трав. 2015 р.). Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2015. URL: <http://oridu.odessa.ua/?fil=7/7/arhiv>.

15. Чернов С. В. Организационно-правовой механизм государственной экспертизы проектов в сфере публичного управления. *Теория и практика публичного управления*. Молдова, Академия публичного управления при Президенте Молдовы. Кишинев, 2015. С. 222–227.

16. Чернов С. В. Принципи проведення комплексної державної експертизи суспільно значущих інвестиційних проектів в публічній сфері. *Реформування публічного управління: теорія, практика та міжнародний досвід*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Одеса 29–30 жов. 2016 р.). Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2016. С. 78–85.

17. Чернов С. В. Вдосконалення державного механізму експертизи публічних проектів. *Державне управління в Україні: історія державотворення, виклики та перспективи*: матеріали VIII міжнар. наук. інтернет-конференції аспірантів та докторантів з державного управління. (Одеса, 26 трав. 2017 р.). Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2017. URL: [http:// oridu.odessa.ua/?fil=7/7/arhiv](http://oridu.odessa.ua/?fil=7/7/arhiv).

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

18. Регіональний туристичний продукт: проектний підхід до забезпечення конкурентоспроможності: монографія / за ред. М. М. Іжі, К. Д. Бабова, Т. М. Безверхнюк. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2016. 626 с. – Авторських. – 1 др.арк. (Особистий внесок автора полягає у визначенні організаційно-правових засад створення зон спеціального територіального статусу.)

АНОТАЦІЇ

Чернов С. В. Комплексна експертиза як складова державного механізму управління регіональним розвитком. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. – Одеський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України. – Одеса, 2019.

У дисертаційній роботі наведено теоретичне узагальнення і нове вирішення науково-теоретичного завдання, що полягає в теоретичному обґрунтуванні концептуальних засад державного механізму управління регіональним розвитком у частині організації комплексної експертизи проектів регіонального розвитку та вироблення перспективних напрямків удосконалення інституту комплексної експертизи в публічному управлінні.

Встановлено, що системне впровадження комплексної експертизи проектів у публічній сфері є одним з інноваційних державних механізмів в публічній сфері. Обґрунтовано, що в умовах децентралізації влади в Україні та посилення повноважень органів місцевого самоврядування і місцевих громад проведення комплексної державної експертизи проектів у публічній сфері стає чинником

консолідації та соціальної інтеграції всіх соціальних груп у сталому розвитку території. Доведено, що основою ефективного публічного управління комплексною експертизою проектів є використання інтегрованої сукупності управлінських методів та інструментів проектного менеджменту.

Запропоновано структуру інституціонального середовища проектної діяльності у сфері комплексної експертизи публічних проектів, що складається з таких елементів: нормативно-правова база, адміністративно-управлінська структура з її центральним елементом – спеціалізованим Центром комплексної експертизи.

Обґрунтовано та запропоновано концептуальну просторово-часову модель комплексної експертизи проектів в управлінні регіональним розвитком. Ця модель є просторово-часовою, проектно-орієнтованою поліструктурною системою з трирівневим управлінням (стратегічним, тактичним та операційним), яка будується за функціонально-мережевою формою управління комплексною експертизою в межах кожної фази життєвого циклу проектів на засадах партнерської взаємодії інститутів влади, бізнесу та суспільства й багатостороннім медійно-інформаційним супроводом діяльності органів публічної влади у сфері управління регіональним розвитком. Основними елементами запропонованої моделі експертизи проектів регіонального розвитку визначено: суб'єкти інституціональної взаємодії; соціально-політичні інститути як певні усталені норми соціальної поведінки; інституції як організаційні форми експертизи проектів регіонального розвитку; правове поле (законодавчі акти та організаційні структури); відносини, що формуються в інституціональному середовищі між усіма суб'єктами експертизи проектів; партнерська мережа інституціональної взаємодії; інформаційно-комунікаційна та інституціонально-технічна інфраструктура; інші підсистеми забезпечення.

Ключові слова: публічне управління, комплексна експертиза проектів, управління регіональним розвитком, механізми комплексної експертизи.

Chernov S.V. Integrated expertise as a component of the state (public) mechanism (wheels of State) for managing regional development. – Manuscripts.

Thesis for a Candidate Degree in Public Administration, specialty 25.00.02 – Mechanisms of Public Administration. – Odessa Regional Institute of Public Administration of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine. – Odessa, 2019.

The dissertation presents a theoretical synthesis and a new solution to the scientific and theoretical task, which consists in theoretical substantiation of the conceptual foundations of the state mechanism of regional development management in the part of organization of complex expertise of regional development projects and development of perspective directions of improvement of the institute of complex expertise in public administration.

It has been established that the systematic implementation of the complex examination of projects in the public sphere is one of the innovative public mechanisms in the public sphere. The scientific understanding of the essence and content of the complex expertise of regional development projects as a systemic activity of authorized expert organizations and experts of various fields of knowledge carried out under state orders is substantiated and is related to conducting researches, evaluation of a certain object, as well as the preparation of expert conclusions, recommendations on the subject of examination in order to obtain relevant, representative, objective and reliable information.

It is substantiated that in conditions of decentralization of power in Ukraine and strengthening of powers of local self-government bodies and local communities, carrying out of a comprehensive state examination of projects in the public sphere becomes a factor of consolidation and social integration of all social groups in the sustainable development of the territory. It is proved that the basis of effective public management of complex project expertise is the use of an integrated set of management methods and tools for project management aimed at meeting the needs of society through the initiation and implementation of projects in the public sphere.

It is disclosed that in the developed countries of the world the institute of complex and incomplete examination of projects using the territorial principle of building a system of public quality control and participation of state bodies in the regulation of conducting expert evaluation of regional development projects is widely used. The leading trend in developed countries is the conduct of state and non-state expertise, taking into account public expertise, as a mechanism for feedback of the public administration system. The most promising of the best international practices of conducting a complex examination of projects in public administration from the point of view of the possibilities of implementation in Ukraine are identified: UNIDO methodology, information system of preliminary analysis of PROPSPIN projects and US descriptive model.

A retrospective analysis of legislation in the field of state examination of public projects has been carried out, on the basis of which it is determined that the process of formation of the domestic legal and regulatory framework of this sphere developed chaotically and took place at 4 main historical stages: embryonic (first attempts at legal regulation at the beginning of Ukraine's independence), fragmentary (non-periodic, non-systemic and motivated for political needs legislative acts), implementation (the period of active introduction into the national legislation of the international rules of regulation e examination of public projects), systemic (as a period of full legal provision of all stages and components of conducting public complex examinations of regional development projects). It is established that Ukraine is only on the verge of the systemic stage, as the legal regulation still represents a set of unrelated measures that are implemented by various actors (power, business, society, public organizations) without the normalized obligatory interaction.

The structure of the institutional environment of the project activity in the field of complex examination of public projects is proposed, which consists of the following elements: the regulatory framework, the administrative and management structure with its central element - the specialized Center of complex expertise. The Center acts as an office of project management in order to ensure effective communication between the strategic and functional levels of management and is a structural and functional unit of regional public authorities and acts as a self-regulatory organization, capable of developing scientific and methodological provisions and implementing a complex of state-management measures for conducting comprehensive expertise of regional development projects in order to increase the efficiency of using budget funds.

The conceptual spatial-temporal model of complex examination of projects in the management of regional development is substantiated and proposed. This model is a spatial-temporal, balanced, project-oriented polystyrene system with three-level management of project expertise (strategic, tactical and operational), which is built on the functional-network management form of complex expertise within each phase of the project life cycle on the basis of partner interaction between institutions power, business and society and multilateral media and information support of public authorities in the field of regional development management. The main elements of the proposed spatial-temporal model of expertise of regional development projects are defined: subjects of institutional interaction; socio-political institutions as certain established norms of social behavior; institutions as organizational forms of expertise of regional development projects; (legislative acts and organizational structures); relations formed in the institutional environment between all subjects of project expertise; partner network of institutional interaction; information and communication and institutional and technical infrastructure; other security subsystems.

Key words: public administration, complex examination of projects, management of regional development, mechanisms of complex expertise.

Відповідальний за випуск: Миколайчук М. М.

Підписано до друку 31.05.19
Формат 60x84/16. Папір офсетн.
Гарнітура “Таймс”. Друк цифровий. Обл.-вид. арк. 0,9
Тираж 100 прим. Зам. № 31/05

Надруковано з готового оригінал-макету у видавництві
Одеського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України

Свідоцтво ДК №1434

від 17 липня 2003р.

65009, м. Одеса, вул. Генуезька, 22

т. 705-97-48

www.oridu.odessa.ua